

ВІДПОВІДНІСТЬ ОСВІТНІХ ПРОПОЗИЦІЙ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ МІСТА БіЛА ЦЕРКВА КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВИМОГАМ РИНКУ ПРАЦІ

Пахомов І.В., старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Проблема відповідності освітніх пропозицій закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О) вимогам ринку праці є надзвичайно актуальною в умовах воєнного часу. Адже якщо здобута професія не є актуальною на ринку праці, випускники П(ПТ)О будуть мати труднощі у працевлаштуванні. Ринок праці є одним з найскладніших елементів ринкової економіки, в процесі функціонування якого переплітаються інтереси робітника та роботодавця щодо визначення ціни праці та умов функціонування, а також відображаються всі соціально-економічні процеси, що відбуваються в державі.

Загалом, проблеми розвитку ринку праці України, його регулювання та реформування, аспекти зайнятості населення, безробіття є об'єктом наукових досліджень вітчизняних учених, зокрема В. Близнюк, Д. Богині, І. Бондар, М. Ведернікова, М. Войнаренко, Ю. Герасименко, І. Дехтярьової, А. Колота, Е. Лібанової, І. Петрової, В. Петюха, О. Піщуліної, В. Радкевич та ін. Аналіз досліджень формування професійних компетентностей кваліфікованих робітників (В. Кулішов, Т. Павлюк, С. Шевчук та інші) свідчить, що цей процес повинен постійно коригуватися відповідно до вимог ринку праці.

Тому метою нашого дослідження є аналіз відповідності освітніх пропозицій ЗП(ПТ)О міста Біла Церква Київської області вимогам ринку праці. Для досягнення мети дослідження нами реалізовувалися наступні завдання:

- проаналізувати вимоги ринку праці міста Бала Церква шляхом вивчення вакансій, які містяться на офіційному сайті Білоцерківської філії Київського обласного центру зайнятості;

- проаналізувати професії, які надаються ЗП(ПТ)О міста;
- порівняти вимоги ринку праці та перелік професій, які надаються ЗП(ПТ)О міста.

Біла Церква має значні можливості для формування професійних компетентностей здобувачів П(ПТ)О за різними професіями, бо є найбільшим містом у Київській області, значним економічним та освітнім центром Київщини, розташованим за 80 км на південь від Києва.

Здобуті у ЗП(ПТ)О міста професії можна застосувати на одному з великих підприємств міста: ПрАТ «Росава», ТОВ «Інтер-ГТВ», ТОВ «Білоцерківський завод Трібо», ПАТ «Білоцерківський завод залізобетонних конструкцій», ТОВ «Білоцерківський домобудівельний комбінат», КП «Білоцерківбуд», ТОВ «Валтекс», ТОВ НВП «БілоцерківМАЗ», ДП «Білоцерківський завод Еталон», ПАТ НВФ «Ферокерам», ТОВ «СП Укрінтерм», ТОВ «Завод пакувального обладнання Термо-Пак», ТДВ «Білоцерківський кар'єр», ПАТ «Білоцерківська книжкова фабрика», ТОВ «Біофарма», ТОВ «Маревен Фуд Європа», ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат», ПАТ «Білоцерківський консервний завод», ДП ПАТ «Білоцерківський хлібокомбінат», КП «Білоцерківхлібопродукт», ПАТ «Білоцерківський вантажний авіаційний комплекс (КП БВАК)».

Звичайно, така кількість роботодавців створює значну кількість вакансій, на які варто орієнтуватися, обираючи власний шлях формування освітньої траєкторії. Згідно інформації Білоцерківської філії Київського обласного центру зайнятості станом на 18.03.2023 року роботодавці Білої Церкви проінформували центр зайнятості про наявність 879 вакансій, що становить 7% від загальної кількості вакансій по Київській області .

У структурі вакансій за видами економічної діяльності майже третина їх (28%) пропонувалася на підприємствах промисловості, значна частина – у системі охорони здоров'я (12%), торгівлі (8%) та на транспорті (6%). Незначна частина (3%) вакансій – у сфері державного управління.

У професійному розрізі найбільше вакансій пропонувалося для робітників з обслуговування та експлуатації устаткування та машин (13%): швачка (6%), верстатник (4%), оператор (2%), машиніст важкої техніки (1%). Здобути ці професії можна у ЗП(ПТ)О: професію «швачка» – у Білоцерківському фаховому коледжі сервісу та дизайну, професію «верстатник» – у ЗП(ПТ)О «Білоцерківський професійний коледж», а ДПТНЗ «Білоцерківське вище професійне училище будівництва та сервісу», «машиніст важкої техніки» – у ЗП(ПТ)О «Білоцерківський професійний коледж», а також у навчальному центрі по підготовці, перепідготовці та підвищенню кваліфікації кадрів.

Значна частка вакансій пропонувалася для кваліфікованих робітників з інструментом (11%): електрик (4%), автослюсар (3%), слюсар-інструментальник (2%), токар (2%). Професії «Електрик» та «Автослюсар» можна здобути у декількох ЗП(ПТ)О міста: ДПТНЗ «Білоцерківський професійний ліцей», ЗП(ПТ)О «Білоцерківський професійний коледж», а також Білоцерківський фаховий механіко-енергетичний коледж. Професію «Слюсар-інструментальник» можна здобути у Білоцерківському фаховому механіко-енергетичному коледжі. Професію «Токар» можна здобути у ЗП(ПТ)О «Білоцерківський професійний коледж».

Деяку частку вакансій пропонували для працівників сфери торгівлі та послуг (6%): продавець (4%) та вантажник (2%). Для роботи на цих посадах роботодавці не вимагають певної професії, потрібно лише мати добрий стан здоров'я. Хоча щодо професій «Продавець продовольчих товарів» та «Продавець непродовольчих товарів» доцільно зробити курси підготовки у Білоцерківському технолого-економічному фаховому коледжі Білоцерківського національного аграрного університету.

Також деяку частку вакансій пропонували для працівників автотранспорту: водій (6%). Здобути право водіння певного транспортного засобу можна на спеціальних курсах у численних автошколах міста, а професію «Водій автотранспортних засобів» – у ДПТНЗ «Білоцерківський професійний

ліцей», ЗП(ПТ)О «Білоцерківський професійний коледж», у навчальному центрі по підготовці, перепідготовці та підвищенню кваліфікації кадрів.

В зв'язку з відновленням туризму та сфери громадського харчування у місті збільшується кількість ресторанів та кафе, тому деяка частка вакансій (2%) припадає на кухарів. Здобути цю професію бажаючі можуть у ДПТНЗ «Білоцерківське вище професійне училище будівництва та сервісу» та у ЗП(ПТ)О «Білоцерківський професійний коледж». Як правило, разом з професією «Кухар» бажаючі можуть здобути і професії «Бармен» та «Офіціант».

Так, у 5 закладах професійної (професійно-технічної) освіти міста (ДПТНЗ «Білоцерківське вище професійне училище будівництва та сервісу», ДПТНЗ «Білоцерківський професійний ліцей», ЗП(ПТ)О «Білоцерківський професійний коледж», навчальний центр по підготовці, перепідготовці та підвищенню кваліфікації кадрів, а також навчальний центр при Білоцерківській виправній колонії) бажаючі можуть здобути професії, які допоможуть досягти професійного розвитку у сферах: промислового виробництва (верстатник, електромонтажник, токар, електрогазозварник, фрезерувальник, машиніст важкої техніки), будівництва (маляр, штукатур, столяр, муляр, плиточник) та обслуговування (кухар, кондитер, офіціант, бармен, радіомеханік, автоелектрик, слюсар-електрик, автослюсар, водій).

Переважаюча більшість мають високий попит на ринку праці міста. Виключенням є лише деякі професії: «Радіомеханік», «Оператор персонального комп'ютера» та «Різьбяр по дереву та бересту». Щодо професії «Радіомеханік», враховуючи велику кількість майстерень з ремонту побутової та комп'ютерної техніки, працевлаштування випускників за цією професією не є проблемою.

Щодо професії «Оператор персонального комп'ютера» вимоги ринку праці зростають і навичок володіння комп'ютером на рівні користувача для працевлаштування недостатньо. Підприємства, організації та установи міста вимагають фахівців з ІТ, які можуть встановлювати програмне забезпечення на комп'ютери та забезпечувати їх безперебійне функціонування, створювати та

обслуговувати веб-сайти, володіти інструментами Google, програмами відеоконференцій, освітніми онлайн-платформами (Moodle, Teams тощо).

Вакансій з професії «Різьбяр по дереву та бересту» в базі Білоцерківської філії Київського обласного центру зайнятості також немає, але фахівці цієї професії можуть працювати на реставрації старовинних творів мистецтва, виготовляти дерев'яні вироби на замовлення як фізична особа-підприємець.

У деяких закладах фахової передвищої освіти міста (Білоцерківський фаховий коледж сервісу та дизайну, Білоцерківський фаховий механіко-енергетичний коледж, Білоцерківський технолого-економічний фаховий коледж Білоцерківський національний аграрний університет) бажаючі також можуть здобути професії, які мають відношення до промисловості (слюсар-ремонтник, зварювальник, оператор холодильно-компресорних установок), сфери обслуговування (поліграфіст, перукар, кравець, швачка, манікюрник, електромонтер, бухгалтер, автослюсар). Більшість з них мають високий попит на ринку праці міста. Виключенням є наступні професії: «Діловодство», «Комп'ютерні науки», «Поліграфія», «Бухгалтер» .

Щодо професії «Діловодство» відсутність вакансій у базі Білоцерківської філії Київського обласного центру зайнятості може означати наповненість відповідних посад, адже у кожній установі, організації та підприємстві є спеціалісти з діловодства та документознавства. Тому готувати фахівців відповідної професії необхідно. Щодо професії «Комп'ютерні науки», вимоги ринку праці зростають і для працевлаштування необхідні серйозні навички з ІТ, про які ми писали вище для професії «Оператор персонального комп'ютеру».

Випускники професії «Поліграфія» можуть бути працевлаштовані у Білоцерківську типографію або у численні поліграфічні фірми міста. Професія «Бухгалтер» також потрібна на кожному підприємстві, організації та установі, адже у кожному з них є бухгалтерія.

Таким чином, у місті Біла Церква має місце відповідність освітніх пропозицій ЗП(ПТ)О вимогам ринку праці.